

Силабус курсу Історія культури

Освітній ступінь: бакалавр
Галузь знань: 03 Гуманітарні науки
Спеціальність: 032 Історія та археологія
Освітньо-професійна програма «Історія та археологія»
Кількість кредитів: 8
Рік підготовки, семестр II рік, 4 семестр
Компонент освітньої програми: обов'язкова
Дні занять: у відповідності з розкладом занять, ауд. 1008
Консультації: очні консультації: понеділок, 14.20–15.40, ауд. 1006
Онлайн-консультації: у Viber групі курсу щоденно (19.00–20.00)
Мова викладання: українська

Керівник курсу:	Доктор історичних наук, професор кафедри історії України, археології та спеціальних галузей історичних наук Зуляк Іван Степанович
Контактні телефони викладача:	+380678355035
Е-mail викладача:	zulyak@tnpu.edu.ua
Сторінка викладача	http://tnpu.edu.ua/faculty/history/zulyak-van-stepanovich.php?clear_cache=Y
Сторінка курсу в Moodle	https://elr.tnpu.edu.ua/course/view.php?id=103

Анотація дисципліни

У навчальних планах ОПІ «Історія та археологія» дисципліна «Історія культури» є обов'язковою навчальною дисципліною, яка забезпечує формування необхідних теоретичних знань та практичних умінь майбутніх викладачів історії та археології, критичної оцінки та пошуку шляхів розв'язання комплексних завдань і проблем у сфері освіти.

У курсі «Історія культури» розглядаються теоретичні та практичні аспекти здобутків національної і світової культури. Розкривається понятійний апарат курсу, характеризуються особливості поступу людства в культурному аспекті, актуальні проблеми культури сучасності, особлива увага приділяється гуманітарній складовій. Висвітлюються тенденції формування професійно-педагогічної культури майбутнього фахівця з історії та археології.

Метою викладання навчальної дисципліни «Історія культури» є особистісний культурний, художній та естетичний розвиток студентів; формування у них світоглядних орієнтацій і компетенцій у сфері історії культури; виховання потреби у творчій самореалізації та духовному самовдосконаленні в процесі опанування цінностями культурно-мистецької спадщини людства.

Зміст дисципліни «Історія культури» розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки фахівців напрямку 03 Гуманітарні науки зі спеціальності 032 «Історія та археологія», а також профілю стандарту ОПІ.

Навчальний контент

Години (лек./практ.)	Тема	Результати навчання	Завдання
----------------------	------	---------------------	----------

2/2	1. Вступ. Предмет і основні завдання курсу.	Знати предмет і основні завдання курсу; характеризувати методологічні принципи і джерела вивчення предмету; розуміти визначення поняття «культура», аналізувати її структуру та функції; висвітлювати становлення і розвиток наукових проглядів на культуру.	Презентація, дискусія
2/2	2. Первісна культура	Обґрунтовувати різні підходи до періодизації первісної епохи. Аналізувати і порівнювати культурні здобутки пізнього палеоліту і мезоліту, неоліту та енеоліту, бронзового і раннього залізного віку. Характеризувати первісні форми релігійних вірувань, їх специфіку та особливості. Оцінити внесок первісної культури у поступ людства.	Лекція-дискусія, презентація
2/2	3. Культура стародавнього Єгипту і Месопотамії.	Знати хронологію і періодизацію культури стародавнього Єгипту і Месопотамії, характеризувати джерела. Висвітлити основні риси культури цього періоду. Проводити порівняльну характеристику культури Стародавнього і Середнього, Нового і Пізнього Царства з періодами культури Месопотамії.	Презентація, навчальна дискусія
2/2	4. Культура античної Греції і Риму.	Аналізувати періодизацію культури античної Греції і Риму. Порівняти культурні здобутки античної Греції в Риму. Оцінити внесок культури античної Греції і Риму в поступ світової культури.	Презентація, навчальна дискусія

2/2	5. Культура європейського Середньовіччя і Відродження.	З'ясувати історичні передумови формування, соціальні та світоглядні основи західноєвропейської середньовічної культури і епохи Відродження. Висвітлити роль Католицької Церкви на формування культури цього часу. Охарактеризувати і порівняти культуру Середньовіччя і Відродження.	Аналіз ситуацій, моделювання рішень
2/2	6. Культура Нового часу і Просвітництва.	Виокремити риси культури Нового часу і Просвітництва. Проаналізувати витоки і основні засади Нового часу. Дослідити роль бароко і класицизму, їх поширення в архітектурі, мистецтві і літературі.	Розв'язування проблемних ситуацій
2/2	7. Культура Західної Європи XIX ст.	Обґрунтувати основні тенденції розвитку культури в XIX ст. Роль класицизм у мистецтві і літературі. Порівняти романтизм в Німеччині, Англії, Франції. Навести приклади реалізм у мистецтві й літературі. Висвітлити роль натуралізму, символізму, імпресіонізм і постімпресіонізм на становлення і розвиток культури цього часу.	Презентація, аналіз і моделювання публічних виступів
2/2	8. Культура Західної Європи першої половини XX ст.	Охарактеризувати особливості розвитку культури в XX ст. Порівняти модерністську та реалістичну тенденції в культурі першої половини XX ст.	Презентація, розв'язування проблемних ситуацій

2/2	9. Культура Західної Європи другої половини XX ст.	Охарактеризувати особливості розвитку культури в другій половині XX ст. Висвітлити художні напрямки 50–60-х рр., постмодернізм 70-х рр., тенденції поступу культури у 80–90-х рр.	Лекція-дискусія, презентація
2/4	10. Культура Західної Європи початку XXI ст. – 20-х рр. XXI ст.	Обґрунтувати зміст, проблеми і перспективи сучасного розвитку культури Західної Європи в окреслений період. Зміни в соціальному й культурному житті суспільства, становлення нової соціокультурної реальності.	Презентація, навчальна дискусія
2/2	11. Витоки української культури.	Обґрунтувати поняття «українська національна культура», її складники. Оцінити українську культуру як соціально-історичне явище. З'ясувати історичні передумови її виникнення української культури. Окреслити основні підходи до її періодизації.	Проблемна лекція, складання плану роботи
2/2	12. Культура Київської Русі.	Визначати характерні риси та особливості розвитку культури Київської Русі. Наводити приклади перекладної й оригінальної літератури. Висвітлити монументальне мистецтво і іконопис. З'ясувати наукових знань, філософської думки в поступі культури. Оцінити історичне значення культури Київської Русі.	Лекція-дискусія, презентація

2/2	13. Культура Галицько-Волинської держави.	Охарактеризувати характерні риси та особливості розвитку культури Галицько-Волинської держави. Розкрити роль монументального мистецтва, іконопису, літописання. Оцінити історичне значення культури Галицько-Волинської держави.	Презентація, розв'язування проблемних ситуацій
2/2	14. Українська культура XIV – першої половини XVII ст.	Обґрунтувати соціально-політичну та культурну ситуація на українських землях в окреслений час. Дослідити появу ренесансно-реформаційних ідеї в українській культурі. Проаналізувати розвиток освіти і наукових знань, книгодрукування, полемічної літератури, літописання.	Презентація, аналіз і моделювання публічних виступів
2/2	15. Українська культура другої половини XVII–XVIII ст.	Охарактеризувати соціокультурну ситуацію на українських землях у цей час. З'ясувати специфіку національного варіанту бароко в літературі, театрі, музиці. Проаналізувати основні здобутки у сфері архітектури й образотворчого мистецтва. Визначити культурно-просвітницька діяльність Києво-Могилянської академії.	Розв'язування проблемних ситуацій
2/2	16. Українська культура першої половини XIX ст.	Висвітлити соціально-політичні та історичні умови розвитку української культури. Оцінити дослідження української історії і фольклору. Проаналізувати розвиток української мови і літератури, освіти і науки, архітектури і живопису.	Лекція-дискусія, презентація

2/2	17. Українська культура другої половини XIX ст.	Висвітлити соціально-політичні та історичні умови розвитку української культури. Оцінити дослідження української історії і фольклору. Охарактеризувати розвиток української мови і літератури, освіти і науки, архітектури і живопису.	Лекції у формі діалогу, презентації
2/2	18. Українська культура першої половини XX ст.	Окреслити особливості української культури першої половини XX ст. З'ясувати її поступ на початку XX ст. – 20-х рр. Проаналізувати становище української культури у 20–30-х рр. XX ст. в радянській Україні і Західній Україні. Висвітлити розвиток української культури у воєнний і повоєнний періоди.	Презентація, навчальна дискусія
2/2	19. Українська культура другої половини XX ст.	Обговорити особливості розвитку української культури другої половини XX ст. Дослідити українську культуру 50 – кінця 80-х рр. Порівняти розвиток української культури на початку 90-х рр. XX ст. – 2000 рр.	Аналіз ситуацій, моделювання рішень
2/4	20. Українська культура початку XXI ст. – 20-х рр. XXI ст.	Окреслити особливості розвитку української культури на початку XXI ст. З'ясувати тенденції розвитку сучасної освіти та науки. Виокремити нові риси в розвитку літератури, кіно, живопису та інших мистецтв. Обговорити проблеми української культури початку XXI ст. Оцінити вплив революцій і АТО/ООС на українську культуру.	Презентація, аналіз і моделювання публічних виступів

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці	Програмні компетентності
	Загальні компетентності

ІК	Здатність розв'язувати спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі історії та археології або у процесі навчання, здійснювати аналіз історичних явищ і подій, що передбачає застосування теорій та методів історичної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
ЗК3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
ЗК6	Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК8	Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
ЗК9	Здатність бути критичним і самокритичним.
Фахові компетентності	
ФК1	Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.
ФК9	Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.
ФК12	Здатність робити відбір та прийняття на збереження артефактів і документів у відповідності до нормативів, організовувати археографічну діяльність, роботу в архівах та музеях, державних наукових та науково-дослідних установах у відповідності з прийнятими правилами та нормами.
Програмні результати навчання	
ПРН 6.	Виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії
ПРН 9.	Мати навички організації практичного вирішення питань історичної пам'яті та охорони матеріальної й нематеріальної культурної спадщини України
ПРН 12.	Здійснювати комунікацію з професійних питань з представниками наукових, громадських, релігійних і національно-культурних організацій та спільнот.
ПРН 13.	Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних і культурних цінностей.

Основні джерела

1. Ярчись А. В., Мельник М. В. Лекції з історії світової та вітчизняної культури. Львів: Світ, 2005. 586 с. іл.
2. Теорія та історія світової і вітчизняної культури: Підручник (Горбач Н.Я., Гелей С.Д., Росінська З.П. та інші). Львів: Каменяр, 1992. 165 с.
3. Історія світової культури: Навч. пос. / Кер. автор колективу Левчук Л.Т. К: «Либідь», 2010. 400 с.
4. Зязюн І., Семашко В. та ін.; Ред. М. М. Закович. Культурологія: українська та зарубіжна культура. Навчальний посібник. К.: Знання, 2007. 567 с.
5. Історія світової культури: Навчальний посібник. Укладачі І. Зуляк, О. Шама. Тернопіль: ТДПУ, 2002. 904 с.
6. Кордон М. В. Українська та зарубіжна культура: Курс лекцій. К.: ЦУЛ, 2010. 584 с.
7. Історія української культури. Навч. посіб./ За ред. О. Ю. Палової. К.: Центр учбової літератури, 2012. 368 с.
8. Зуляк І. С. Історія української та західноєвропейської культури. Навчально-методичний посібник з організації самостійної роботи студентів. Тернопіль, 2000. 135 с.
9. Зуляк І. С. Історія культури: Словник-довідник. Випуск II. Тернопіль, 2001. 138 с.
10. Зуляк І. С., Шама О. І. Історія культури. Словник-довідник: навчальний посібник для самостійної підготовки студентів денної та заочної форм навчання. Тернопіль, 2000.

Випуск 1. 138 с.

11. Тойнбі А. Дослідження історії: скорочена версія: В 2 Т. К., 1995. Т. 1. 614 с.; т. 2. 406 с.
12. Залізник Л. Нариси стародавньої історії України. К., 1994. 96 с.
13. Ліндсей Д. Коротка історія культури: У 2 Т. К., 1995. Т. 240 с.; т. 2. 256 с.
14. Замаровський В. Їх величності піраміди. К., 1988. 373 с.
15. Замаровський В. Спочатку був Шумер. К., 1983. 207 с.
16. Історія української і зарубіжної культури: Навч. посібник / С.М.Клапчук, В.Ф.Остафійчук, Ю.А.Горбань та ін. К., 2004. 720 с.
17. Енциклопедія українознавства. Загальна частина. Перевидання в Україні. К., 1994–1995. Т. 1–3.
18. Історія Української культури : у п'яти томах. Т. 1. Історія культури давнього населення України / Ред. В. А. Смолій. К.: Наук. думка, 2000. 1136 с.
19. Історія української культури: у п'яти томах. Т. 2. Українська культура XIII – першої половини XVII століття / Ред. В. А. Смолій. К.: Наук. думка, 2001. 848 с.
20. Історія української культури: у п'яти томах. Т. 3. Українська культура другої половини XVII–XVIII століть / Ред. В. А. Смолій. К.: Наук. думка, 2003. 1246 с..
21. Історія Української культури: у п'яти томах. Т. 4. Українська культура другої половини XIX століття. Кн. 2. К.: Наук. думка, 2005. 1293 с.
22. Історія української культури: у п'яти томах. Т. 4. кн. 1 Українська культура першої половини XIX століття / Голов. ред. Г.А. Скрипник. К. : Наук. думка, 2008. 1008 с.: іл.
23. Історія української культури: у п'яти томах. Т. 5 Кн. 1. Українська культура XX – початку XXI століть / Голов. ред. Б.Є. Патон. К.: Наукова думка, 2011. 863 с. : іл..
24. Історія української культури: у п'яти томах. Т. 5, кн. 2. Українська культура XX – початку XXI століть / Голов. ред. Б.Є. Патон. К.: Наукова думка, 2011. 1032 с.: іл.
25. Історія української культури: у п'яти томах. Т. 5. Українська культура XX – початку XXI століть. Кн. 3. Культура та розвиток науки і технологій в Україні / Голов. ред. Б.Є. Патон. К. : Наукова думка, 2012. 949 с.: іл.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання.** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75 % від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності.** Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (зокрема із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише підготовки практичних завдань у процесі заняття. Заборонено оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства. За порушення академічної доброчесності здобувачі можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання; повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування із закладу освіти, позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання тощо.
- **Політика щодо відвідування.** Відвідування занять, зазвичай, є обов'язковим компонентом навчання. За необхідності (віддаленість місця проживання чи роботи аспіранта) чи наявності об'єктивних причин (участь у програмі академічної мобільності чи конференції, міжнародне стажування, хвороба тощо) відвідування може відбуватись вибірково за погодженням із керівником курсу. Навчання бакалаврів також здійснюється в он-лайн режимі на платформі Moodle. За умови дуального навчання здобувач має можливість отримати позитивну оцінку завдяки виконанню планових завдань та ІНДЗ. У будь-якому випадку бакалаври зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. Пропущені заняття можна відпрацьовувати у визначений час згідно з графіком.

- **Політика щодо відвідування.** Відвідування занять як правило є обов'язковим компонентом навчання. За необхідності (віддаленість місця проживання чи роботи аспіранта) чи наявності об'єктивних причин (участь у програмі академічної мобільності чи конференції, міжнародне стажування, хвороба тощо) відвідування може відбуватись вибірково за погодженням із керівником курсу. Навчання бакалаврів також здійснюється в он-лайн режимі на платформі Moodle. За умови дуального навчання здобувач має можливість отримати позитивну оцінку завдяки виконанню планових завдань та ІНДЗ. У будь-якому випадку бакалаври зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. Пропущені заняття можна відпрацювати у визначений час згідно з графіком.
- **Політика оцінювання.** Враховуються бали поточного і модульного (72 балів), та підсумкового оцінювання (ІНДЗ – 18 балів, підсумковий тест – 10 балів). При цьому враховуються присутність на заняттях та активність бакалавра під час занять; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання завдань. Бакалаври, які не мають академічної заборгованості за результатами поточного контролю допускаються до іспиту в формі підсумкового тестування.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми 1–10): опитування під час занять, лекції-дискусії, обговорення ситуацій, моделювання	30
Модуль 2 (теми 11–20): усне і письмове опитування, проблемні лекції, моделювання, презентації	42
ІНДЗ	18
Іспит – підсумковий тест	10
Всього	100

Розподіл балів, які отримують бакалаври

Змістовий модуль 1 (30 балів)									
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Змістовий модуль 2 (42 бали)									
Тема 11	Тема 12	Тема 13	Тема 14	Тема 15	Тема 16	Тема 17	Тема 18	Тема 19	Тема 20
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Тема 21	Тема 22	Тема 23	Тема 24	-	-	-	-	-	-
3	3	3	3	-	-	-	-	-	-
ІНДЗ									18 балів
Підсумкове тестування									10 балів
Всього									100 балів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики

90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
74–81	C	
64–73	D	задовільно
60–63	E	
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Пререквізити

Ефективність засвоєння змісту дисципліни значно підвищиться, якщо бакалавр попередньо опанував матеріалом таких дисциплін, як «Історія первісного суспільства», «Історія стародавнього сходу», «Історія Греції і Риму».

Формат дисципліни

Змішаний (blended) – дисципліна має супровід в системі Moodle, має структуру, контент, завдання і систему оцінювання. Blended Learning – викладання курсу передбачає поєднання традиційних форм аудиторного навчання з елементами електронного навчання, в якому використовуються спеціальні інформаційні технології, інтерактивні елементи, онлайн консультування тощо.

До силабусу готуються матеріали навчально-методичного забезпечення:

- навчальний контент (тексти лекцій, презентації, відео тощо);
- зміст практичних занять, завдання для самостійної роботи, тематика ІНДЗ;
- завдання для підсумкового контролю;
- електронне навчання в системі Moodle.